શું છાપવું

- **એક વાર, તમારા માટે:** run.pdf, 1 પાન. સત્ર ચલાવતી વખતે આ હાથમાં રાખો.
- **દરેક છોકરી માટે એક નકલ:** sheets.pdf, 3 પાનાં. પાન ક અને પાન ખ. એટલે દરેક છોકરી માટે 2 પાનાં. પાન ગ ઐચ્છિક છે.
- **આ છાપવાની જરૂર નથી:** આ માર્ગદર્શિકાનાં પાન 6 થી 9, એટલે જવાબો. એના વિના પણ સત્ર ચાલે છે.

માર્ગદર્શિકા, મોટું, નાનું, સરખું

જૂથ 4 થી 24 · SDG 4, 5 · ગુજરાતી આવૃત્તિ · પ્રકાશિત · AI translation from English master, Machine translation; English master by Nameet Potnis

આ આવૃત્તિ વિશે. આ આવૃત્તિ અંગ્રેજી સંચમાંથી કૃત્રિમ બુદ્ધિ (AI) વડે અનુવાદ કરવામાં આવી છે. એમાં ભૂલો હોઈ શકે છે. કંઈ સુધારવા જેવું લાગે, કે બીજી રીતે કહેવા જેવું લાગે, તો hello@potnis.org પર લખો — અમે એ સુધારી દઈશું.

About this edition. This edition was translated from the English pack with AI. It may contain mistakes. Write to hello@potnis.org if something should be fixed or said differently — we will update it.

વર્ગમાં જતાં પહેલાં

- **આપણે વસ્તુઓ સરખાવીએ છીએ, માણસોને ક્યારેય નહીં.** બે બાળકોની ઊંચાઈ, હાથ, ચંપલ કે થેલા પડખે પડખે મૂકીને સરખાવવાનું ક્યારેય નહીં.
- દરેક છોકરી માટે ત્રણ-ચાર વસ્તુઓ એકઠી કરો, અને એમાં માપનો ઘણો ફેર હોય.
- તમારા અંગૂઠા અને પહેલી આંગળીથી બનાવેલા કૂંડાળામાં સમાઈ જાય એવી કોઈ વસ્તુ નહીં. કોણીથી કાંડા સુધીના હાથ કરતાં ટૂંકી અને અણી વગરની લાકડીઓ, કાચનું કંઈ નહીં.
- પાન ગ ફક્ત 60 મિનિટના સત્ર માટે છે. 30 કે 45 મિનિટ માટે પાન ક અને પાન ખ છાપો.

આ ઘરે એક વાર વાંચી લો. વર્ગમાં તમારે ફક્ત સત્રનું પાન જોઈશે. અહીં "તમે" લખ્યું હોય ત્યાં એનો અર્થ છે સત્ર ચલાવનાર કોઈ પણ: શિક્ષિકા, સ્વયંસેવક, મોટી બહેન.

આ કોના માટે છે

- **4 થી 7 વર્ષ માટે.** જે છોકરી પથ્થર હાથમાં લઈને જોઈ શકે, તે આ સત્ર કરી શકે. આ સત્રમાં ક્યાંય વાંચવાનું, લખવાનું કે ગણવાનું આવતું નથી. જેને વીસ સુધી ગણતાં ન આવડતું હોય તે પણ એનો દરેક ભાગ કરી શકે.
- **સંખ્યા.** આ સંખ્યાની સીડીનું પહેલું પગથિયું છે, અને એ ગણતરીની નીચે આવે છે. સંખ્યાનો કોઈ અર્થ થાય એ પહેલાં છોકરીએ એટલું જોવું પડે કે બે વસ્તુઓ સરખી નથી, અને કઈ રીતે સરખી નથી એના શબ્દો તેની પાસે હોવા જોઈએ.
- **જૂથનું માપ.** 4થી 24 છોકરીઓ.
- **એક વર્ગમાં અલગ અલગ સ્તર.** ચાર વર્ષની અને સાત વર્ષની છોકરી એક જ વસ્તુઓ અને એક જ પાન વાપરે છે, અને આગળનું પગથિયું પ્રવૃત્તિની અંદર જ છે. જે છોકરી હમણાં શરૂ કરે છે તે માપમાં બહુ ફેર હોય એવી બે વસ્તુઓ લઈને

એક શબ્દ બોલે. જે આગળ છે તે ત્રણ-ચાર વસ્તુઓને સૌથી નાનીથી સૌથી મોટી ક્રમમાં મૂકે, પોતાના હાથ જેવડી વસ્તુ શોધે, અને કારણ કહે. કોઈને અલગ પાન આપવાનું નથી.

તમને શું જોઈશે

- દરેક છોકરી માટે માપમાં સ્પષ્ટ ફેર હોય એવી ત્રણ-ચાર એકઠી કરેલી વસ્તુઓ: હથેળી ભરાય એવા પથ્થર, પાંદડાં, જુદી જુદી લંબાઈની તોડેલી લાકડીઓ, બાટલીનાં મોટાં ઢાંકણાં, પ્યાલા, કાગળ વાળીને બનાવેલા ચોરસ, ગુલમહોરની મોટી શિંગો
- દરેક છોકરી માટે બાળકોનું પાન ક અને પાન ખ, અને 60 મિનિટ ચલાવતાં હો તો જ પાન ગ પણ
- દરેક છોકરી માટે એક પેન્સિલ, કે બે જણ વચ્ચે એક
- **મફત અને ઐચ્છિક:** સપાટ જગ્યા — ટેબલ, સાદડી, કપડું કે વાળેલી જમીન ચાલે
- **અહીં કશામાં પૈસા લાગતા નથી.**

બની શકે તો વસ્તુઓ સત્ર પહેલાં એકઠી કરી રાખો. ન બની શકે, તો પહેલો ભાગ વસ્તુઓ એકઠી કરવાનો બની જાય અને સત્ર એમ પણ ચાલે. માપમાં ઘણો ફેર હોય એવી વસ્તુઓ પસંદ કરો. લગભગ સરખા બે પથ્થર અઘરો સવાલ છે, અને એ સત્રની શરૂઆતમાં નહીં, વચ્ચે આવવા જોઈએ.

સત્ર આ રીતે કેમ ગોઠવ્યું છે

આપણે વસ્તુઓ સરખાવીએ છીએ, માણસોને ક્યારેય નહીં. આખા સત્રમાં પકડી રાખવાનો આ એક જ નિયમ છે, અને પહેલી મિનિટમાં જૂથને મોટેથી કહી દેવા જેવો છે: "આજે આપણે પથ્થર, લાકડી અને પ્યાલા સરખાવીએ છીએ. આપણે એકબીજાને સરખાવતાં નથી."

મોટા અને નાનાનું સત્ર એક મિનિટમાં એવા વર્ગમાં બદલાઈ શકે જ્યાં બાળકોને ઊંચાઈ કે માપ પ્રમાણે ક્રમમાં મૂકી દેવાય. એટલે આ સંચમાં ક્યાંય કોઈ છોકરીને બીજી છોકરીની પીઠે પીઠ મૂકીને ઊભા રહેવાનું, પડોશણ સાથે હાથ સરખાવવાનું, બે જુદાં બાળકોનાં ચંપલ સરખાવવાનું, કે સૌથી ઊંચું કોણ એ કહેવાનું આવતું નથી. પોતાનો હાથ પથ્થર સાથે સરખાવવો ચાલે, કારણ કે હાથ તેનો પોતાનો છે અને પથ્થર એની સામે મપાતી વસ્તુ છે. પોતાનો હાથ બીજી છોકરીના હાથ સાથે સરખાવવો ન ચાલે, અને આ ફેર નાનો નથી.

તોય બાળકોની સરખામણી શરૂ થઈ જાય — કેટલાક વર્ગમાં થશે જ — તો કોઈને ઠપકો આપવાનો નથી. એક વાક્ય બોલો, "આપણે વસ્તુઓ સરખાવીએ છીએ, માણસોને નહીં", જેમણે શરૂ કર્યું હોય તેમની સામે બે વસ્તુઓ મૂકી દો, અને સીધા આગળ ચાલો. બાળકની પોતાની માલિકીની વસ્તુઓ આમાં સાવ બહાર રાખો. ચંપલ, થેલો કે પાણીની બોટલ કોની છે એ વર્ગને ખબર પડે એ ઘડીએ જ એ તટસ્થ વસ્તુ રહેતી નથી, એટલે એને બદલે પથ્થર વાપરો.

શબ્દો જ શીખવવાનું છે. મોટું, નાનું, સરખું. વર્ગમાંથી જતાં પહેલાં દરેક છોકરીએ આ ત્રણે શબ્દ ઘણી વાર મોટેથી બોલ્યા હોવા જોઈએ. તે જવાબ તરફ આંગળી ચીંધે, કે "એ" કહે, તો ફરી પૂછો: "શબ્દ બોલો." તમે પોતે આ શબ્દો જરૂર લાગે એના કરતાં ઘણા વધારે બોલો, કારણ કે વર્ગમાંની કેટલીક છોકરીઓ માટે આ શબ્દોને પહેલી વાર કામ મળ્યું છે.

છેડા સરખા કરો, પછી જુઓ. બે વસ્તુ પડખે પડખે, નીચેના છેડા એક લીટીમાં, પછી જુઓ. આખા સત્રનો મુદ્દો આ ટેવ જ છે, અને આગળ જતાં એ જ તેને બચાવે છે. જે વસ્તુ વધારે નજીક હોય, કે ઊંચે હોય, કે આડી પડી હોય, તે છે એના કરતાં

મોટી દેખાય. બંનેને પાસે લાવીને છેડા સરખા કરવાથી આ છેતરામણું દૂર થઈ જાય છે. ધીમેથી, બે વાર દેખાડો, અને જે જે છોકરી પાસે બેસો તેની પડખે એ કરતાં રહો.

માપવા પહેલાં સીધી સરખામણી આવે છે. આજે કોઈ ફૂટપટ્ટી, દોરી કે ટેપ વાપરતું નથી, અને કોઈ કંઈ ગણતું નથી. બે વસ્તુ પાસે મૂકીને જોવું એ પૂરેપૂરી રીત છે, અને માપવાની રીતો એના પર જ બાંધેલી છે. સાત વર્ષની છોકરી દોરી તરફ હાથ લંબાવે, તો તે આંખે જોઈને જવાબ આપી લે પછી દોરી વાપરવા દો, જોવાને બદલે નહીં.

"સરખું" અઘરું છે. મોટું અને નાનું જલદી આવી જાય છે. સરખું વાર લે છે, કારણ કે બે વસ્તુઓ બહુ ઓછી વાર સાવ સરખી હોય છે, અને ચાર વર્ષની છોકરી ઘણી વાર જીદ કરશે કે એક મોટી છે. તેને સાચે જ મળતી આવતી બે વસ્તુઓ આપો, જેમ કે બે મોટાં ઢાંકણાં, કે એક વાળેલા કાગળમાંથી ફાડેલા બે ચોરસ, અને તેની નજર સામે એના છેડા સરખા કરો. "લગભગ સરખું" જવાબ સાચો ગણો, કારણ કે એ સાચો છે.

ત્રણ વસ્તુ એ આગળનું પગથિયું છે. ત્રણને ક્રમમાં મૂકવું એ બેને ક્રમમાં મૂકવા કરતાં ફક્ત અઘરું નથી, એ અલગ કામ છે: તેને બે વાર સરખાવવું પડે, અને બીજી સરખામણી કરતી વખતે પહેલો જવાબ મનમાં પકડી રાખવો પડે. કેટલીક છોકરીઓ ત્રણ વસ્તુ કોઈ ક્રમ વગર મૂકીને ખુશ રહેશે. તેને સૌથી નાની દેખાડવા કહો, એ બહાર કાઢી લો, અને બાકીની બેમાંથી સૌથી નાની ફરી પૂછો. એમ કતાર તમે બનાવી આપ્યા વગર બને છે.

શરીર વપરાય, અને પગ કામમાં આવે. શોધનો ભાગ વર્ગને ઊભો કરે છે અને પોતાના પથ્થર કરતાં મોટું અને નાનું શોધવા મોકલે છે. વસ્તુ પાસે ચાલીને જવું, એને ઉપાડવી અને પાછી લાવવી — ચાર વર્ષની છોકરી વિચારને સ્થિર આ રીતે રાખે છે.

બધાંને સાથે લેવા

જે છોકરી હજી વાંચી શકતી નથી. આ સત્રમાં તેને કશુંય વાંચવાનું નથી. પાન પરના શબ્દો તમે એક વાર મોટેથી વાંચો, દરેક શબ્દ બોલતાં બોલતાં એના પર આંગળી મૂકો, અને તે જે શબ્દ કહેવા માગે એના પર નિશાની કરે. તે જે બનાવે છે એ બધું ચિત્ર, નિશાની, ચીંધેલી આંગળી કે બોલેલો શબ્દ છે. પાન આપતી વખતે જ, તેને માગવું પડે એ પહેલાં, તેનું નામ તમે લખી આપો. આ સંચનું આખું કૌશલ્ય ત્રણ શબ્દ મોટેથી બોલવાનું છે, અને એ બધું તે વર્ગમાંની કોઈ પણ છોકરી જેટલું જ સારું કરી શકે છે.

જે છોકરી મોડી આવે. દરવાજે જ તેના હાથમાં બે વસ્તુ આપો અને એક વાક્ય બોલો: "આ બેને પડખે પડખે મૂકો, નીચેના છેડા સરખા. કયું મોટું છે?" આખું કામ આ જ છે અને એમાં પહેલાંના કોઈ પગલાની જરૂર નથી. વર્ગ જે ભાગમાં પહોંચ્યો હોય એમાં તે જોડાઈ જાય. તેણે જે છોડ્યું હોય એ ફરીથી ચલાવવા ન બેસો, અને બીજાં સામે તે ક્યાં હતી એ ન પૂછો.

વર્ગમાં છોકરાઓ. છોકરાઓ એ જ પ્રવૃત્તિ, એ જ વસ્તુઓ અને એ જ પાન કરે છે. બે વાતથી સત્ર છોકરીઓ પર કેન્દ્રિત રહે છે, અને એમાં કોઈને બહાર કાઢવાનું આવતું નથી: સમાપનના વર્તુળમાં છોકરીઓ પહેલાં પોતાની વસ્તુઓ ઊંચી કરીને પોતાનું વાક્ય બોલે, અને તમે જોતાં રહો કે સૌથી ઝડપી અવાજ પડખે બેઠેલા બાળક વતી જવાબ ન આપી દે. વસ્તુઓ પર પણ નજર રાખો. કોઈ બાળકે સારી વસ્તુઓ પોતાના ઢગલામાં ભેગી કરી લીધી હોય, તો કંઈ બોલ્યા વગર એ ફરી વહેંચી દો અને તેને વધારાની વસ્તુઓ ઊંચકવાનું કામ આપો.

જો ખોટું પડે તો

તે વસ્તુઓ જ્યાં પડી હોય ત્યાંથી જવાબ આપે છે. તે કહે છે કે દૂરનો પથ્થર નાનો છે, કે નીચેના પગથિયા પરનો નાનો છે — તે વસ્તુઓને નહીં, દેખાવને વાંચે છે. સૌથી વધારે આવું જ થાય છે અને એ બેદરકારી નથી, આંખ એમ જ કામ કરે છે. તેને

ખોટી ન કહો. બંને વસ્તુ ઉપાડો, તેની સામે નીચેના છેડા એક લીટીમાં મૂકી દો, અને ફરી પૂછો. તમારા તરફથી કોઈ ટીકા વગર તેને જવાબ બદલવા દો. પછી બંને વસ્તુ બીજી છોકરીને આપો અને છેડા સરખા કરવાનું તે જાતે કરે.

બધું "મોટું" જ છે. કોઈ છોકરી બધા માટે એક જ શબ્દ વાપરે, કે નાની વસ્તુ માટે પણ દરેક સવાલનો જવાબ "મોટું" આપે. તેને માપમાં બહુ દૂર દૂરની બે વસ્તુ આપો, એક નાની અને એક હથેળી ભરાય એવી, અને ફક્ત નાની માગો: "નાની વસ્તુ મને આપો." શબ્દ બોલવા કહેવા કરતાં વસ્તુ આપવા કહેવું સહેલું છે, અને એથી તેને શું આવડે છે એ તમને દેખાય છે. તે સાચી વસ્તુ આપે ત્યારે શબ્દ તમે બોલો, પછી તેને પાછો બોલવા કહો. થોડા થોડા વારા પછી માપમાં વધારે નજીકની જોડી સુધી પહોંચો.

એને પોતાના વર્ગ માટે બદલવું

- જમીન જે આપે એ વાપરો. હથેળી ભરાય એવા પથ્થર, પાંદડાં, લાકડીઓ, મોટાં ઢાંકણાં, પ્યાલા, વાળેલો કાગળ અને ગુલમહોરની મોટી શિંગો — બધું ચાલે, અને ભેગું વાપરવું પણ ચાલે. જુદી જુદી વસ્તુમાંથી બનેલી બે ચીજો પણ સરખાવી શકાય.
- મોટું, નાનું અને સરખું માટે તમારી છોકરીઓ ઘરે જે શબ્દો વાપરે છે એ વાપરો. તેઓ અંગ્રેજી શીખતી હોય તો અંગ્રેજી શબ્દો પણ બોલો, પણ જવાબ આપતાં પહેલાં અંગ્રેજી શબ્દની વાટ જોવાની ફરજ કોઈ છોકરી પર ન પાડો.
- જમીન પવનવાળી કે ઢળતી હોય ત્યાં પાંદડાંને બદલે કાગળ વાળીને બનાવેલા ચોરસ અને પથ્થર વાપરો.
- ચાર છોકરીઓનું જૂથ વચ્ચે વસ્તુઓ મૂકીને આખું સત્ર એક વર્તુળમાં કરી શકે.
- કોઈ છોકરીને ભારે અને હલકું, કે લાંબું અને ટૂંકું સરખાવવું હોય, તો તેને આગળનું પગથિયું મળી ગયું છે. એને કરવા દો, અને પાન માપ વિશે જ રાખો.

એને ટૂંકું કે લાંબું ચલાવવું

30 મિનિટ. 0થી 4 બે પથ્થર અને બે શબ્દ, 4થી 11 પડખે પડખે અને છેડા સરખા, 11થી 18 શોધ, 18થી 25 ત્રણની કતાર, 25થી 30 ઊંચું કરીને બોલવું. નવા જૂથ માટે આ સાચી આવૃત્તિ છે અને એમાં કશું કાપેલું નથી. એ જે છોડે છે તે બીજી શોધ અને ધીમું સમાપન વર્તુળ છે, એટલે ચૂપ રહેતી છોકરીને કંઈક ઊંચું કરીને પોતાનું વાક્ય બોલવાનો વારો ન પણ મળે. વર્ગમાં ચૂપ રહેતી છોકરી હોય, તો વર્તુળ તેનાથી શરૂ કરો.

45 મિનિટ. 0થી 6 બે પથ્થર અને બે શબ્દ, 6થી 17 પડખે પડખે અને છેડા સરખા, 17થી 26 શોધ, 26થી 38 ત્રણની કતાર, 38થી 45 ઊંચું કરીને બોલવું. વધારાની મિનિટો નવા કામમાં નહીં, શબ્દો બોલવામાં જાય છે. દરેક છોકરીને "કયું મોટું છે" ઓછામાં ઓછું ત્રણ વાર પુછાય, અને ત્રણની કતાર ત્રણ નવી વસ્તુઓ સાથે બીજી વાર થાય. પાન ગ 60 મિનિટની આવૃત્તિ માટે જ રહે છે.

60 મિનિટ. 0થી 8 બે પથ્થર અને બે શબ્દ, 8થી 22 પડખે પડખે અને છેડા સરખા, 22થી 34 શોધ, 34થી 50 ત્રણની કતાર, 50થી 60 ઊંચું કરીને બોલવું. આ લંબાઈ એવા ઠરેલા જૂથ સાથે જ વાપરો જે પહેલેથી અડધો કલાક બેસી શકે. વધારાના સમયમાં પાન ગ ઉમેરાય છે, પોતાના હાથ જેવડી વસ્તુ માટે બીજી શોધ થાય છે, અને પાન ગની પાછળ ચારની કતાર બને છે. પાન ગ એક જ વધારાનું પાન છે, અને એમાં એ જ કામ પોતાના હાથ સામે થાય છે, કારણ કે આ ઉંમરે લાંબા સત્રનો અર્થ નવું લખાણ નહીં, વધારે હાથમાં લેવું અને વધારે બોલવું છે.

દરેક આવૃત્તિમાં સમાપન. વર્તુળમાં ફરો. દરેક છોકરી પોતાની બે વસ્તુ ઊંચી કરીને એક વાક્ય બોલે: "આ મોટી છે", કે "આ બંને સરખી છે". પહેલાંની છોકરીએ બોલેલું એ જ વાક્ય બોલવું ચાલે અને એના પર કંઈ કહેવા જેવું નથી. પછી તમે પોતે બે વસ્તુ ઊંચી કરો, જૂથને પૂછો કે કયું મોટું છે, અને બધાં એક અવાજે સાથે જવાબ આપે — એથી બધાં બોલીને જ બહાર જાય છે.

એને સલામત રાખવું

આ સત્રમાં માપનો ઘણો ફેર જોઈએ છે, એટલે કેટલીક વસ્તુઓ નાની હશે. મોઢામાં કંઈ જતું નથી. કંઈ પણ વહેંચતાં પહેલાં તપાસો કે એ બાળકના મોઢામાં સમાઈ ન શકે: તમારા અંગૂઠા અને પહેલી આંગળીથી બનાવેલા કૂંડાળામાં સમાઈ જાય, તો એ આ વર્ગ માટે બહુ નાની છે. બીજ, મણકા, સિક્કા અને બાટલીનાં નાનાં ઢાંકણાં બહાર. જે વહેંચ્યું હોય એ અંતે ગણીને પાછું લઈ લો. કોણીથી કાંડા સુધીના હાથ કરતાં ટૂંકી અને અણી વગરની લાકડીઓ, હથેળી ભરાય એવા પથ્થર, કાચના ન હોય એવા પ્યાલા. વર્ગમાંની સૌથી નાની વસ્તુ પણ ગળી ન શકાય એટલી મોટી હોવી જોઈએ.

CC BY 4.0 · Potnis Family / potnis.org. અંગ્રેજીમાં લખાણ અને સંપાદન: નમીત પોટનીસ. શ્રેય આપીને નકલ કરો, છાપો, બદલો અને વહેંચો.

જવાબો અને સત્ર ચલાવવાની સૂચનાઓ

જવાબો અને શું કહેવું, મોટું, નાનું, સરખું

આ આવૃત્તિ વિશે. આ આવૃત્તિ અંગ્રેજી સંચમાંથી કૃત્રિમ બુદ્ધિ (AI) વડે અનુવાદ કરવામાં આવી છે. એમાં ભૂલો હોઈ શકે છે. કંઈ સુધારવા જેવું લાગે, કે બીજી રીતે કહેવા જેવું લાગે, તો hello@potnis.org પર લખો — અમે એ સુધારી દઈશું.

About this edition. This edition was translated from the English pack with AI. It may contain mistakes. Write to hello@potnis.org if something should be fixed or said differently — we will update it.

જવાબો

આ સંચમાં જવાબનું પાન નથી, કારણ કે જવાબ દરેક છોકરીના હાથમાંની વસ્તુઓ પર આધાર રાખે છે, અને કારણ કે આજે તે જે બનાવે છે એમાંનું લગભગ બધું મોટેથી બોલાય છે કે દોરાય છે. તમે શબ્દ સાંભળવા માટે કાન માંડો છો, અને છેડા સરખા થાય છે કે નહીં એ જોવા માટે નજર રાખો છો.

એક વાત પકડી રાખવા જેવી છે: સરખામણી સાચી છે જો એ તેની સામે પડેલી બે સાચી વસ્તુઓ સાથે મળતી આવે, ભલે તેનું ચિત્ર એ બેમાંથી એકે જેવું ન દેખાય. સરખામણીને તપાસો, ચિત્રને ક્યારેય નહીં.

પાન ક્યારે પૂરું થયું ગણાય:

પાન	ક્યારે પૂરું થયું ગણાય
ક	દરેક ખાનામાં કંઈક દોરેલું હોય, મોટી વસ્તુ મોટા ખાનામાં હોય, અને બે શબ્દમાંથી એક પર નિશાની હોય. પેન્સિલ ફેરવવાની લીટી ખાલી રહે તો ચાલે
ખ	ત્રણ વસ્તુ કોઈ ક્રમમાં દોરેલી હોય, અને એ ક્રમ તેણે ટેબલ પર બનાવેલી કતાર સાથે મળતો હોય
ગ	હાથની ચોપાસ લીટી દોરેલી હોય, અને ત્રણ શબ્દમાંથી એક પર નિશાની હોય. એ ફક્ત 60 મિનિટની ઘડિયાળ માટે છે, 30 કે 45માં એની અપેક્ષા નથી

બદલી મોટેથી કહો. હથેળી ભરાય એવા પથ્થર, પાંદડાં, લાકડીઓ, મોટાં ઢાંકણાં, પ્યાલા અને વાળેલો કાગળ — બધાં એક જ કામ કરે છે. તમે જ્યાં ભણાવો છો ત્યાં જમીન પર જે મળે એ વાપરો, અને મોટું, નાનું અને સરખું માટે તમારી છોકરીઓ ઘરે જે શબ્દો વાપરે છે એ વાપરો.

તમને શું દેખાઈ શકે

પાન પર જે છે	એના પછી શું આપવું
પાન ક પર બંને ખાનામાં લગભગ સરખા માપનાં ચિત્ર, અને સાચી બે વસ્તુઓમાં સ્પષ્ટ ફેર	પાન પર કંઈ બદલવાની જરૂર નથી. બે સાચી વસ્તુઓ તેની સામે છેડા સરખા કરીને મૂકો અને પૂછો કયું મોટું છે. કામ શબ્દોનું છે, ચિત્રનું નહીં
પાન ક પૂરું, અને બે વસ્તુઓ સરખી ન હોવા છતાં સરખાં પર નિશાની	તેને સાચે જ મળતી આવતી બે વસ્તુ આપો, તેની નજર સામે છેડા સરખા કરો, અને તેને બીજું પાન કે આ પાનની પાછળ નિશાની કરવા દો. ત્રણ શબ્દોમાંથી સરખું સૌથી છેલ્લે આવે છે
પાન ખ તેણે બનાવેલા ક્રમમાં દોરેલું, અને પાન ક પૂરું	પાન ગ, પછી એની પાછળ ચારની કતાર. પછી તેને કહો કે તેની કતારમાં જે છે એ બધા કરતાં મોટી વસ્તુ શોધે
પાન ખ પર ત્રણ વસ્તુ કોઈ ક્રમ વગર દોરેલી	તેની સાથે સૌથી નાની બહાર કાઢો, પછી બાકીની બેમાંથી સૌથી નાની પૂછો. ચિત્ર સુધારવા કરતાં વસ્તુઓથી બે વાર બનાવવું સારું
પાન પર લગભગ કંઈ નથી, અને આખું સત્ર તે મોઢે જવાબ આપતી રહી	તેણે આ સંચ કરી લીધો છે. તેને લખાવવું હોય તો તેનો પોતાનો એક શબ્દ તેના ખાના નીચે લખી આપો, અને બાકીનું રહેવા દો

જ્યાં અટકી જાય

જે થાય	જે કહેવું કે કરવું
તે ટેબલની સામી બાજુએથી જવાબ આપે છે, જ્યાંથી દૂરની વસ્તુ નાની દેખાય છે	બંને તેની પાસે લાવો, નીચેના છેડા એક લીટીમાં, ફરી પૂછો. તમારા તરફથી કોઈ ટીકા વગર તેને જવાબ બદલવા દો
તે શબ્દ બોલવાને બદલે આંગળી ચીંધે છે, કે "એ" કહે છે	"મને શબ્દ બોલીને કહો." વાટ જુઓ. કંઈ ન આવે તો શબ્દ તમે બોલો અને તેને પાછો બોલવા કહો
દરેક વસ્તુ "મોટી" જ છે	તેને એક વસ્તુ આપવા કહો: "નાની વસ્તુ મને આપો." આપવું બોલવા કરતાં સહેલું છે. પછી શબ્દ તમે બોલો અને તેને પાછો બોલવા કહો
બે વસ્તુ સરખી છે એ તે સ્વીકારતી નથી	બે મોટાં ઢાંકણાં, કે એક વાળેલા કાગળમાંથી ફાડેલા બે ચોરસ, તેની સામે છેડા સરખા કરીને મૂકો. "લગભગ સરખું" સ્વીકારો, કારણ કે એ સાચું છે
તે ત્રણ વસ્તુ નીચેના છેડાને બદલે ઉપરના છેડાથી સરખી કરે છે	તેની સાથે બધીને સરકાવીને નીચે એક લીટી પર લાવો, પછી ફરી પૂછો. દેખાડો, સમજાવો નહીં
બે છોકરીઓ પોતાને, કે પોતાના હાથ, કે પોતાનાં ચંપલ સરખાવવા લાગે	"આપણે વસ્તુઓ સરખાવીએ છીએ, માણસોને નહીં." તેમની સામે બે વસ્તુ મૂકી દો અને સીધા આગળ ચાલો. એ વિશે બીજું કંઈ ન બોલો
તેને માપવા માટે દોરી, લાકડી કે ફૂટપટ્ટી વાપરવી છે	પહેલાં આંખે જોઈને જવાબ આપવા કહો, પછી તેને પોતાની રીતે તપાસવા દો. માપવું આગળનું પગથિયું છે અને એ તેને મળી ગયું છે
તે કહે છે કે તેનું ચિત્ર ખોટું છે કે ખરાબ છે	"એ તમારો પથ્થર છે, અને એવો પથ્થર બીજા કોઈ પાસે નથી." પછી તેને પૂછો કયું મોટું છે, અને એ જવાબને જ ગણો
તેને પોતાનું નામ લખતાં આવડતું નથી	પાન આપતી વખતે જ, તેને માગવું પડે એ પહેલાં, તમે લખી આપો

"બંનેને પાસે મૂકીને જુઓ" કહો, "ધ્યાનથી જુઓ" ક્યારેય નહીં. "શબ્દ બોલો" કહો, "આ તો તમને આવડે છે" ક્યારેય નહીં. કોઈ એક છોકરીનું પાન સારા નમૂના તરીકે ઊંચું કરીને દેખાડશો નહીં: જૂથને કંઈ જોવાની જરૂર પડે, તો વચ્ચે જમીન પર બે વસ્તુ મૂકો અને છેડા તમે જાતે સરખા કરો.

આપણે વસ્તુઓ સરખાવીએ છીએ, માણસોને ક્યારેય નહીં. આ છોકરીઓ માટે જેટલું, તમારા માટે પણ એટલું જ. ઉદાહરણમાં બાળકને વસ્તુ તરીકે ન વાપરો, વાત સમજાવવા બાળકોને ઊંચાઈ પ્રમાણે કતારમાં ન ઊભાં રાખો, અને કોની છોકરીનો હાથ સૌથી મોટો છે એ ભલાઈથી પણ ન કહો. કામ કરી આપે એવો પથ્થર હંમેશાં મળે છે.

સત્ર પછી

વસ્તુઓ કોથળીમાં કે ડબ્બામાં સાચવી રાખો, જેથી આવતું સંખ્યાનું સત્ર એકઠું કરવાથી શરૂ ન કરવું પડે, અને સાચે જ મળતી આવતી થોડી જોડી રાખી મૂકો, કારણ કે ઉતાવળમાં એ જ સૌથી અઘરી મળે છે. આવતી વાર કોની પડખે બેસવું એ પાન ક એક નજરમાં કહી દે છે: જે પાનમાં મોટી વસ્તુ નાના ખાનામાં ગઈ હોય એ શોધો, અને એ છોકરીને માપમાં બહુ દૂર દૂરની બે વસ્તુથી શરૂ કરાવો.

આ સંચમાં કશાને ગુણ, ગણતરી કે અહેવાલ નથી. આગળનું પગથિયું ગણતરી છે, અને જે છોકરી ત્રણ પથ્થર ક્રમમાં મૂકી શકે તે એના માટે તૈયાર છે.

CC BY 4.0 · Potnis Family / potnis.org